

The Learning Lab i Stockholm AB
info@skapaskolan.se

2018-01-12

Dnr 400-2016:11440

Rektor, Skapaskolan
fredrik.plahn@skapaskolan.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av förutsättningar för delaktighet i undervisningen vid Skapaskolan i Huddinge kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av "Förutsättningar för delaktighet i undervisningen". Syftet är att *granska och bedöma hur lärare skapar förutsättningar för alla elevers delaktighet i undervisningssituationen.*

De övergripande frågeställningarna är:

1. Vad i undervisningen skapar förutsättningar för delaktighet?
2. Vad i undervisningen skapar inte förutsättningar för delaktighet?

I detta ingår att granska och bedöma på vilka sätt och i vilken utsträckning *undervisningens aktiviteter, lärares ageranden och omgivningsfaktorer i lärmiljön* ger eller inte ger förutsättningar för delaktighet för alla elever. Skolinspektionen utgår i den här kvalitetsgranskningen från en definition av delaktighet som omfattas av sex delaktighetsaspekter: tillhörighet, tillgänglighet, samhandling, engagemang, erkännande och autonomi.¹

Granskningen genomförs i en klass i årskurs 5 vid 23 skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Skapaskolan,² i Huddinge kommun med The Learning Lab i Stockholm AB som huvudman ingår i denna granskning. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionen besökte Skapaskolan den 21-23 november 2017. Besöket genomfördes av Maud Karlström och Stina Linder. Lektionsobservationer samt intervjuer med lärare, elever, rektor och representanter för elevhälsan har genomförts.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till de viktigaste utvecklingsområdena som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.³

¹ Se bilaga 2, "Definition av delaktighet".

² Se bilaga 1, "Bakgrundsuppgifter om verksamheten".

³ För granskningens författningsstöd, se bilaga 3.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärares⁴ arbete med att skapa förutsättningar för alla elevers delaktighet i undervisningen fungerar väl inom flertalet områden, men behöver utvecklas för att stärka tillgängligheten i undervisningen och elevers möjlighet till erkännande. (Se tabellen och vidare beskrivning nedan).

Tabell: Översikt av bedömda utvecklingsområde inom undervisningens aktiviteter, lärares ageranden och omgivningsfaktorer i lärmiljön, i förhållande till de sex delaktighetsaspekterna. I gråa fält anges de prioriterade utvecklingsområdena. Vita fält betyder att det inte bedömts vara ett prioriterat utvecklingsområde. Svarta fält betyder att de delaktighetsaspekterna inte är relevanta att bedöma i förhållande till lärares ageranden och omgivningsfaktorer i lärmiljön.

	Tillhörighet	Tillgänglighet	Samhandling	Erkännande	Engagemang	Autonomi
Undervisningens aktiviteter						
Lärares ageranden		Utvecklingsområde				
Omgivningsfaktorer i lärmiljön				Utvecklingsområde		

Undervisningens aktiviteter

Granskningen visar att lärare utformar momenten i undervisningen på så sätt att alla elever har en *tillhörighet* i klassen. Samtliga elever i klassen deltar i undervisningen och arbetar med samma uppgifter, även om de inte alltid gör det på samma sätt eller vid samma tillfälle. Vid några tillfällen per vecka delas klassen in i halvklass, till exempel när de får undervisning i praktisk-estetiska ämnen. I anslutning till klassrummet finns förutom ett grupperum flera platser som ger möjlighet till både samarbete och avskildhet dit elever kan välja att gå och arbeta. Det finns alltid två lärare i klassen och lärmiljön är anpassad så att den ska möta alla enskilda elevers behov, vilket skapar förutsättningar för att alla elever känner tillhörighet i klassen.

Granskningen visar att lärare utformar undervisningens aktiviteter på ett sätt så att de blir *tillgängliga* för alla elever. Lärare skapar förutsättningar för tillgänglighet genom att alla uppgifter med tillhörande instruktioner, inklusive syfte och mål, finns i skriftlig form på alla elevers personliga läsplattor. Lärare klargör däremot inte alltid

⁴ Med lärare avses i beslutet de lärare som har deltagit i Skolinspektionens intervjuer och vars lektioner har varit föremål för Skolinspektionens observationer.

syfte och mål med aktiviteten muntligt för elever. Lärare ger heller inte alltid förklaringar till elever varför de ska utföra olika uppgifter. Lärare skapar däremot tillgänglighet i undervisningen genom att alla elever har tillgång till varsin läsplatta och ett gemensamt utbud av kompensatoriska hjälpmedel.

Lärare arbetar med att stärka elevers *engagemang* för undervisningen genom att de har en ambition om att alla uppgifter som elever gör ska vara meningsfulla och relevanta. Meningsfullhet är ett av skolans värdeord och styr till stor del hur lärare utformar aktiviteter. Under lärares genomgångar är merparten av eleverna engagerade och både svarar på och ställer egna frågor. Lärare har dock inte tillräckliga strategier för att uppmärksamma och se till att elever ägnar sig åt det som de ska. Vid vissa lektioner förekommer att elever, främst pojkar, ägnar sig åt att prata om annat än vad undervisningen syftar till alternativt inte arbetar alls.

Elevaktiva moment är utformade så att aktiviteten ger möjlighet för elever att *samhandla* med andra elever. Vid merparten av de observerade lektionerna arbetar elever i par eller grupp med uppgifter. Lärare utformar uppgifter på så sätt att de bjuder in till samarbete elever emellan. Vid samtliga observerade lektioner där samhandling förekommer sker det inte på lärares initiativ utan det är elever själva som tar initiativ till att arbeta i grupp eller par. Lärare ser inte till att alla elever som vill ges möjlighet att ingå i ett samarbete. Lärare delar vid enstaka tillfällen in klassen i grupper.

Vid de tillfällen lärare planerar och utformar grupparbeten främjar de elevers möjlighet till *erkännande* genom att elever kan bidra på olika sätt utifrån sina kunskaper till att lösa uppgiften. Vid dessa tillfällen sätter lärare ihop grupper utifrån en bedömning av hur olika gruppkonstellationer fungerar.

Lärare utformar undervisningen så att den i hög grad främjar elevers *autonomi* genom att elever har möjlighet att påverka arbetssätt, arbetsformer, val av material och innehåll. Elever har i stort sett alla uppgifter tillgängliga i sina personliga läsplattor och om de behöver fler uppgifter skickar läraren dessa till elevens lärportal. Lektionerna är utformade på så sätt att elever kan göra egna val inom ramen för uppgiften och gå vidare till nästa uppgift när de blir färdiga med en uppgift. Inom ett språkämne kan elever välja mellan tre olika sätt att lära sig nya glosor. För de elever som behöver mer ledning och stöd av lärare kan dock en så pass hög grad av autonomi innebära en risk och svårighet för eleverna att komma igång eller behålla fokus på de uppgifter som ska göras.

Lärares ageranden

Granskningen visar att lärare i sitt aktiva lärarstöd inte i tillräckligt hög grad skapar *tillgänglighet* för alla elever i undervisningen. Lärare ger inte tillräckligt stöd till alla elever genom att de inte uppmärksammar elever som är passiva så att de kan komma

igång med och hålla fokus på sina arbetsuppgifter. Det gäller både i samband med de tillfällen lärare har genomgång och vid de tillfällen elever ska arbeta självständigt. Vid en övervägande del av observerade lektioner samtalar inte lärare med elever om vad de ska lära sig, varför och hur de kan lära sig innan eleverna börjar arbeta så att de vet vad som är syfte och mål med uppgiften. Visserligen uppger lärare att syfte och mål med uppgiften och information om hur den ska utföras finns skriftligt i elevernas lärportal men det tydliggörs inte muntligt för eleverna. Alla elever har tillgång till kompensatoriska hjälpmedel via sina läsplattor.

Lärare ger elever *erkännande* genom att ge positiv återkoppling och genom att bekräfta sådant som eleverna gör bra. Lärare ger mer utmanande uppgifter till de elever som behöver det och förmedlar till elever att de tror på deras förmåga att lära sig. Lärare har även olika strategier för hur ordet fördelas i klassrummet. Ibland fördelar lärare ordet mellan elever genom att komma ihåg vilka som svarat på frågor och ibland sker det via en applikation på läsplattan som slumpmässigt avgör hur ordet fördelas mellan elever.

Lärare ger i sitt aktiva lärarstöd elever möjligheter att utöva sin *autonomi* i hög utsträckning. Lärare arbetar aktivt med att ta reda på elevers åsikter och tar hänsyn till dem i sin planering. Till exempel sker detta genom att elever är med och utformar lektioner och uppgifter med olika svårighetsgrad. Lärare ger elever möjlighet att reflektera över det egna lärandet genom att de har involverat elever i bedömningar. Till exempel på så sätt att elever tillsammans med lärare utformar poäng på uppgifter som sedan ligger till grund för lärares bedömningar. Lärare efterfrågar i huvudsak elevers åsikter om undervisningen i skriftlig form. Lärare skriver frågor i elevers lärportal som de senare svarar på. Det är främst i samband med utvecklingssamtal som lärare efterfrågar elevers åsikter om undervisningen i muntlig form.

Omgivningsfaktorer i lärmiljön

Granskningen visar att den fysiska lärmiljön i klassrum och angränsande rum är utformad så den skapar *tillgänglighet* för alla elever. De klassrum som används till undervisning är utformade så att det både finns möjlighet till avskildhet för de elever som behöver det och möjlighet till par- eller grupparbeten för de elever som föredrar den arbetsformen. Alla elever har tillgång till hörselkåpor som de kan använda under lektioner. Det kan förekomma inslag av störande moment främst under den tid elever arbetar självständigt som försvårar elevers möjlighet att koncentrera sig i klassrummet.

Lärare skapar förutsättningar för elever att utöva sin *autonomi* i klassrummet genom att alla elever har tillgång till personliga läsplattor där de uppgifter med tillhörande instruktioner som eleverna arbetar med finns tillgängliga på en lärportal. Det gör att

elever kan utöva sin *autonomi* genom att själva välja bland det material som finns tillgängligt. Det finns ett flertal valbara platser som elever kan välja att arbeta på under lektioner. De rikliga valmöjligheterna kräver däremot mycket av lärare i form av att följa upp vad elever arbetar med under lektionerna.

Lärare arbetar inte i tillräckligt hög grad för att den psykosociala miljön i klassrummet ska präglas av ett respektfullt klimat. Elever får inte *erkännande* genom att lärare inte ser till att alla elever bemöter varandra på ett respektfullt sätt. Elever tilltalar varandra på ett nedlåtande sätt utan att lärare uppmärksammar det och ingriper trots att de vistas i närheten. Trots att lärare har genomfört olika insatser i klassen som rör kompisrelationer och språkbruk har dessa insatser inte fått avsedd effekt.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom områdena lärares ageranden och omgivningsfaktorer i lärmiljön. Huvudmannen behöver se till att:

- Lärare ger stöd så att alla elever kommer igång med, behåller fokus på samt kan genomföra sina arbetsuppgifter under lektionen.

Skolinspektionen bedömer att lärare inte i tillräckligt hög grad ger alla elever förutsättningar för *tillgänglighet* genom att ge stöd så att alla elever kommer igång med, kan behålla fokus på samt kan genomföra sina uppgifter. Lärare uppger i intervju att de brukar presentera uppgifter muntligt och att de är tydliga i de skriftliga instruktionerna med vad uppgiften innehåller och hur den ska utföras; men observationerna visar att lektioner ofta startar utan att lärare har en muntlig genomgång. Vid de tillfällena lärare har en muntlig genomgång ger de en instruktion för uppgiftens innehåll och hur den ska utföras men lärare samtalar vid dessa genomgångar inte med elever om syfte och mål med uppgiften. Observationer visar vidare att lärare vid flera tillfällen inte agerar när elever inte tar del av lärares genomgångar; på flertalet av de observerade lektionerna förekommer det att elever sysslar med annat under lärares genomgångar, till exempel sitter med hörlurar på, bortvända från tavlan eller i en del av klassrummet som är utformad likt en "grotta". Observationer visar att det finns elever som inte kommer igång med sina arbetsuppgifter under de elevaktiva momenten och att det inte alltid uppmärksammas av lärare. Vid hälften av de observerade lektionerna uppmärksammar inte lärare elever som inte kommit igång med sitt arbete. Det är främst pojkar som inte kommer igång med sina arbetsuppgifter och det är också de som frekvent byter arbetsplats i klassrummet under observerade lektioner. Observationer visar också att det förekommer att elever sitter i den så kallade "grottan" eller i en soffa och ägnar sig åt annat än skolarbete utan att lärare uppmärksammar det och försöker få eleverna att komma igång med eller fortsätta med sitt arbete.

Elever uppger i intervjuer att de har strategier för att lärare inte ska se vad de gör på sina läsplattor, till exempel kan elever placera sig så att lärare måste komma framifrån när de går till eleverna under lektioner. Enligt eleverna hinner de då växla över till en applikation som har med skolarbetet att göra på sin läsplatta. Visserligen uppger lärare i intervju att de har en applikation på sina läsplattor som visar vad elever gör på sina läsplattor men att de inte använder sig av den så ofta. Utifrån redovisat underlag är Skolinspektionens samlade bedömning att lärares arbete med att ge elever stöd så att de kommer igång med, bibehåller fokus på sina arbetsuppgifter och ägnar sig åt de uppgifter de ska göra inte sker i tillräckligt hög grad. På så sätt behöver lärares arbete med att skapa förutsättningar för att alla elever ska vara delaktiga i undervisningen utvecklas.

- Lärare arbetar aktivt med att utveckla ett gott klimat och respektfullt bemötande i klassrummet.

Skolinspektionen bedömer att lärare inte skapar tillräckliga förutsättningar för elevers *erkännande* genom att de inte i tillräckligt hög grad arbetar systematiskt och kontinuerligt med det psykosociala klimatet i klassen. Under de observerade lektionerna hörs vid flertalet tillfällen nedlåtande ord och svordomar mellan elever och det är endast vid ett fåtal tillfällen som lärare uppmärksammar det och agerar för att få eleverna att upphöra med det negativa språkbruket. Trots att det vid ett observerat tillfälle finns en lärare i direkt anslutning till berörda elever uppmärksammas det inte av läraren som då heller inte agerar i samband med händelsen. Elever uppger i intervju att lärare ibland, men inte alltid, tillrättavisar elever som har ett dåligt språkbruk. Elever uppger vidare att det finns platser där elever kan använda sig av ett negativt språkbruk utan att lärare hör det och att det ibland blir bråk ute i kapprummet. Enligt elever har lärare pratat med vissa elever om språkbruket och använt en konsekvenstrappa. Lärare uppger att de haft enskilda samtal och "tjejsnack" med elever och vårdnadshavare. Trots detta uppger lärare att de är medvetna om att det fortfarande finns elever som använder sig av ett nedlåtande språkbruk. Utifrån redovisat underlag är Skolinspektionens samlade bedömning att de insatser lärare genomför i syfte att skapa ett gott klimat och respektfullt bemötande i klassrummet inte fått önskad effekt och inte kan anses tillräckliga. På så sätt behöver lärares arbete med att skapa förutsättningar för att alla elever ska vara delaktiga i undervisningen stärkas och utvecklas.

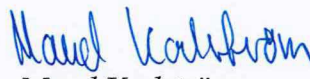
Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 17 augusti 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Huvudmannen ska vid uppföljningen även redovisa hur granskningens resultat används övergripande i hela verksamheten. Vidare ska huvudmannen redovisa hur rektorn och huvudmannen följer upp de vidtagna åtgärderna samt i vilken grad man bedömer att åtgärderna har fått avsedd effekt.

Redogörelsen skickas via E-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se
Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2016:11440) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef/Beslutsfattare

Maud Karlström
Utredare/Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/forutsattningar-for-delaktighet-i-undervisningen/>

Bilageförteckning

Bilaga 1	Bakgrundsuppgifter om verksamheten
Bilaga 2	Definition av delaktighet
Bilaga 3	Granskningens författningsstöd

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skapaskolan är en fristående grundskola i Huddinge kommun. Skolan drivs av The Learning Lab i Stockholm AB. Skolan har 240 elever fördelade på årskurserna F-8. Skolan bedriver undervisning enligt ett tvåläraarsystem i alla årskurser utom i årskurs 4 och 6-8. Det finns cirka 20 lärare på skolan som är organiserade i lärarteam för årskurs F-3, 4-5 och 6-8. Skolan leds av en rektor. Skolans elevhälsoteam består av en skolsköterska, speciallärare och en hälsopedagog.

Skolan har en inriktning mot informationsteknik och hälsa och erbjuder sina elever fysisk aktivitet varje dag. Alla elever disponerar en läsplatta där läromedel, och olika miljöer för lärande tillgängliggörs.

Av nationell statistik över nationella provet i matematik i årskurs 3 år 2016/17 framgår att i matematik varierade resultaten över andel elever som nått kravnivån mellan 80,6 och 87,1 procent. I svenska framgår att delproven varierar mellan 82,1 och 100 procent.

Av nationell statistik över nationella provet i engelska i årskurs 6 framgår att den genomsnittliga betygspoängen för samtliga delprov är 13,8 vilket är lägre än rikets genomsnitt som varierar mellan 14,0 och 14,9. I matematik är den genomsnittliga betygspoängen 9,5 vilket är lägre än rikets genomsnitt som är 12,1. I svenska framgår att den genomsnittliga betygspoängen för de olika delproven varierar mellan 10,7 och 12,5 vilket är lägre än rikets genomsnitt som varierar mellan 11,5 och 14,3.

Bilaga 2: Definition av delaktighet

Skolinspektionen använder en definition av delaktighet som har utvecklats av främst professor Ulf Janson vid institutionen för pedagogik och didaktik vid Stockholms universitet. Denna definition är också den som används och har vidareutvecklats av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Enligt denna definition består delaktighet av sex identifierbara aspekter: *tillhörighet, tillgänglighet, samhandling, erkännande, engagemang och autonomi*.⁵

Aspekten *tillhörighet* innebär att eleven formellt tillhör skolan, klassen eller gruppen. Det betyder att eleven, genom att vara inskriven i en skola och placerad i en klass, har rätt att delta i den aktivitet som ska genomföras och ingå i det sammanhang som råder. Detsamma gäller om läraren tilldelat eleven en gruppstillhörighet för ett särskilt moment i en undervisningssituation.

Aspekten *tillgänglighet* består av tre olika delar. *Fysisk tillgänglighet* som innebär att miljön är anpassad och därmed tillgänglig för alla elever. Det handlar exempelvis om att elever kan ta sig till och använda platser och miljöer, men också att undervisningsobjekt är tillgängliga för alla. Vidare består aspekten *tillgänglighet* av *tillgängligt meningsskapande* det vill säga skolans ansvar för att se till att alla elever förstår sammanhangets mening och innebörd. Slutligen innebär *kommunikativ tillgänglighet* att alla elever ges möjlighet att förstå både talat språk och annan icke-verbal kommunikation.

Aspekten *samhandling* innebär att eleven ges möjlighet att vara med i utförandet av en gemensam aktivitet. Det handlar om gemenskap och interaktion elever emellan, exempelvis under idrotten eller vid grupparbeten. Det behöver dock inte betyda att alla elever gör samma sak inom en aktivitet, utan att alla elever bidrar till aktivitetens genomförande.

Aspekten *erkännande* är en delaktighetsaspekt som handlar om andras uppfattningar och acceptans och innebär exempelvis att elever uppfattas tillföra något till gruppen eller sammanhanget. Det betyder således att elever accepteras som de är av de andra eleverna, men också av lärare och av annan personal, och att elevers medverkan i en aktivitet inte ifrågasätts av andra.

Aspekten *engagemang* är en egenupplevd aspekt av delaktighet. Engagemang kan inte avkrävas elever och enbart indirekt skapas av andra. Det handlar om huruvida elever upplever sig engagerade och motiverade i en undervisningssituation. Något som kan vara beroende av de förutsättningar som andra delaktighetsaspekter ger, exempelvis utifrån den grad av tillgänglighet som råder eller i form av andras erkännande.

⁵ Se exempelvis Szönyi, K. och Söderqvist Dunkers, T. (2015). *Där man söker får man svar. Delaktighet i teori och praktik för elever med funktionsnedsättning*. FoU skriftserie nr 2. Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Aspekten *autonomi* handlar om att elever har inflytande över den egna situationen, d.v.s. att elever har möjlighet att bestämma över det egna handlandet, vad som ska göras, hur det ska göras, och tillsammans med vilka, dock inom de ramar som skolans regler ger. I detta ingår även inflytande och reflektioner över det egna lärandet.

Bilaga 3: Granskningens författningsstöd

1 kap. 3 § skollagen (SFS 2010:800)

I denna lag avses med undervisning: sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.

1 kap. 4 § skollagen

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

1 kap. 8 § skollagen, andra stycket

I diskrimineringslagen (2008:567) finns bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet.

1 kap. 9 § skollagen

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

1 kap. 10 § skollagen

I all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år.

Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne.

Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

2 kap. 25 § skollagen

För eleverna i grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

3 kap. 3 § skollagen

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

3 kap. 5a § skollagen

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såvida inte annat följer av 8 §.

3 kap. 10 § skollagen

För en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

4 kap. 9 § skollagen

Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.

Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

5 kap. 3 § skollagen

Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

5 kap. 2 § skolförordningen (SFS 2011:185)

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Prop. 2009/10:165, Den nya skollagen - För kunskap, valfrihet och trygghet, s. 221

I förskolans och skolans uppdrag ligger att alla barn och elever ska ges bästa möjliga förutsättningar att utifrån sina behov och förutsättningar utvecklas så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål. I detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Förskolan och skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människa.

Prop. 2009/10:165, s. 229

Likvärdighet betyder inte likformighet eller att alla elever ska få lika mycket resurser. Likvärdighet upprätthålls av mål i skollag och läroplaner, betygskriterier, bestämmelser om minsta garanterad undervisningstid, ämnen, lärarbehörighet, särskilt stöd, överklagande samt tillsyn och kvalitetsgranskning. Likvärdighet innebär här att de fastställda målen kan nås på olika sätt beroende på lokala behov och förutsättningar. Kvaliteten i verksamheten ska dock ha lika hög nivå oavsett var i landet verksamheten bedrivs.

Prop. 2009/10:165 s. 276

Arbete med elevhälsa förutsätter vidare en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.

Prop. 2009/10:165, s. 367

Elever är olika och har olika behov. De har alla rätt till en likvärdig grundskoleutbildning. Därför måste skolan möta eleverna på olika sätt. Skolgången ska således anpassas efter varje elevs förutsättningar och behov. Denna anpassning får dock inte göras på ett sådant sätt att den kan leda till att elevernas möjligheter att knyta allsidiga kontakter inskränks. Inte heller får elevernas grundläggande rätt att tillhöra en fast grupp, en social gemenskap, inskränkas annat än om mycket starka skäl motiverar detta. Det är också av stort värde mot bakgrund av grundskolans fostrande uppgift att elever med olika bakgrund och skilda förutsättningar kan mötas i skolan.

Lgr 11⁶, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller

⁶ Förordningen (SKOLFS:2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet reviderades genom SKOLFS 2017:11 och ändringen trädde i kraft den 1 juli 2017. Bilagan till förordningen får tillämpas på utbildning som påbörjas efter ikraftträdandet och ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2018. Skolinspektionen tillämpar den gamla lydelsen i denna kvalitetsgranskning, d.v.s. lydelsen före ändringen genom SKOLFS 2017:11.

annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället.

En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass och enskilt.

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan lära, utforska och arbeta självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin förmåga.

Läraren ska

- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter och
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever.

Alla som arbetar i skolan ska

- främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.

Läraren ska

- utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan och
- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad.

Lgr 11, 2.8 Rektors ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Rektorn har ansvar för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.